

Digter og soldat

Københavns Bombardement 1807 og digtersoldaterne St.St. Blicher, B.S. Ingemann og Carsten Hauch

Erik Harbo

Udgivet i 225-året for Blichers fødsel og

i 200-året for hans debut som oversætter af *Ossians Digte*

Blicher-Selskabet 2007

Forhistorien

Digterne Steen Steensen Blicher, B.S. Ingemann og Carsten Hauch opholdt sig alle i København under englændernes bombardement i 1807. De har hver for sig fortalt om tilstandene i byen før, under og efter ulykken – det blideste udtryk, der kan anvendes i forbindelse med det første brandbombardement i Europas historie. Men også andre stemmer fra bortrejste digtere blander sig i koret.

Da Danmark i 1807 under Napoleonskrigene af englænderne fik forelagt kravet at Danmark skulle deponere sin flåde indtil krigen var forbi, blev svaret et nej fra kronprins Frederik (den senere Frederik VI). Englænderne var bange for, at Danmark skulle slutte sig til deres fjender franskmændene eller russerne. Dette nej blev grundlaget for stridighederne i 1807, der endte med Københavns bombardement og kapitulation.

Den 8. august 1807 ankom en stor engelsk flåde på 24 linieskibe, der ankrede op ved Helsingør.

Den 12. august anmodede kronprinsen studenterne om at melde sig til forsvaret af København. Det skete gennem et opslag på universitetets mur med følgende ordlyd:

Den Fare, Staten trues med, giver mig Anledning til at anmode de studerende her ved Universitetet at forsamle sig og støde sammen i et Korps under Navn af Kronprinsens Livkorps. Jeg har ved den for mig uforglemmelige anden April¹ set dette Korps og med Glæde erfaret dets Iver for Kongen og Fædrelandet. Velan Landsmænd! Vis det samme ved denne Lejlighed.

Dette Korps skat anføres af den saa almindelig agtede Over-Hofmarskalk Hauch. København den 11. August 1807. Frederik K. P.

Nedenfor anmodede konsistorium "Universitetets borgere" om indfinde sig på Studiegården for at tegne sig på de fremlagte lister. Der meldte sig straks 800 studenter, der påbegyndte træningen den 14. august i Ridehuset på Christiansborg, formeret i 8 kompagnier. Der uddeltes uniformer, grå bukser, sort kjole med rød krave, hvid vest og rund hat. Den 22. august var kompagnierne klar til at blive indsat.

---

¹ Ved Slaget på Rheden 1801 dannedes der på samme måde studenterkompagnier

Blandt studenterne var Steen Steensen Blicher og Bernhard Severin Ingemann, dog tilknyttet forskellige kompagnier.

Steen Steensen Blicher

Når man betragter de mange portrætter der findes af Blicher, vil man hefte sig ved det intense blik forfatteren sender os, selv på de portrætter, der stammer fra hans sidste tid, hvor ansigtstrækkene er betydeligt ældede, men blikkets intensitet er uændret. Det var dette blik, der fangede de tusind detaljer, han senere benyttede i sit forfatterskab, et forfatterskab der omfatter alle kategorier inden for skrivekunsten. De fleste hefter sig ved den fremragende psykologiske novelleforfatter, hvor en række titler og deres indhold har præget det litterære landskab i mere end 175 år. Dertil kommer poeten Blicher, der gennem sine mange digte, hvoraf nogle stadig læses eller synges, viser os mesteren, der hver dag kan afsætte et indtryk i vort sind, hvad enten det drejer sig om digtene fra *Naturkoncerten Trækfuglene* med Præludiet og Ouverturen (*Sig nærmer tiden, da jeg må væk* og *Det er hvidt herude*) eller de meget kendte digte som *Til Glæden (Hulde Engel)*, *Mads Doss* og *Jyden han er stærk og sej*. Og så er der den store del af forfatterskabet, der er aldeles ukendt for den almindelige læser og som knytter sig til samfundsborgeren Blicher. Han anvendte megen tid på at skrive afhandlinger (især i sine yngre dage) og avisartikler (især da han blev ældre) om alle de ting i hverdagen, der havde hans interesse.

Når han så på opfordring skriver sine erindringer *En Selvbiografi* omkring 1839/40 er det helt naturligt, at dette skrift ikke bliver en litterær kode til forfatterskabet, men en morsom broget historie om alt det digteren har oplevet, især af farlige episoder igennem sit liv.

Det er her 1807 kommer ind i billedet med historierne omkring Københavns Bombardement og en enkelt erindring om Slaget på Rheden 6 år forinden, som han desværre på grund af eksamenslæsning blot måtte opleve fra en udkigsplads. Men allerede på dette tidspunkt, altså 1801, ved vi, at han efter eksamen meldte sig til Kronprinsens Livkorps, og at man hver lørdag trak ud på Nørre Fællede med vajende faner og klingende spil, og at man var under gevær fra 14:45 til 21:00.

Nu var han igen med i 1807. Man kunne have ønsket sig mere detaljerede beskrivelser omkring sagen, men hans historier går ud på at beskrive, hvad han selv oplevede i forbindelse med det bevægede efterår 1807. Her følger nogle af de oplevelser, han har beskrevet. Vi må forestille os, at han netop på dette tidspunkt i sommeren 1807 har besluttet, at nu må han se at få taget sin afsluttende teologiske eksamen, men samtidig er der noget andet vigtigt på vej for ham, hans digterdebut som oversætter af *Ossians Digte*.

Han tilbragte årene 1801 til 1803 som huslærer på Holgershåb ved Nørre Alslev på Falster, idet han søgte væk fra hovedstaden på grund af en alvorlig sygdom, som han havde erhvervet sig efter en for lang svømmetur i Øresund. Som rekonvalescent befinder han sig altså i det smukke nordfalsterske landskab ud til Grønsund og Guldborgsund og noget af tiden går med jagt og fritidssysler, og herom skriver han: "*Og samme Efteraar modtog han en Huuslærerpost paa Falster, hvor han forblev i tvende Aar, og indgik med sin ældste Lærling, Laurits Foss, der var to Aar yngre end han selv, et Venskab, som endnu bestaaer, aldrig afbrudt, og aldrig kølnet; – den nuværende Borgermester i Roeskilde maae straffe B., hvis han farer med Usandhed. – Med en anden, men ældre Ven indgik han ogsaa her en ligesaa kjer og fast Forbindelse – Morvens kongelige Skjald, hvis mægtige Harpeslag vel have medvirket til den jydskes poetiske Retning*".

Den ældre ven, der omtales her, er den skotske barde og digter Ossian, der skildrer en række bedrifter udført af skotske helte helt tilbage i 300-tallet. Indsamlet, eller skal vi sige opdigtet, af skotten Macpherson og udgivet under titlen *Ossians Digte 1 og 2* fra 1760-63. Det var landbrugslæreren og forfatteren O.C. Olufsen fra Agerdykningsseminariet på Næsgård, der forærede Blicher digtene, da denne kunne noget engelsk.

Fra efteråret 1803 og de kommende fire år går meget af studentens liv med at oversætte Ossian. Enhver kan vel forestille sig hvilke kundskaber og studier, der skal til for at oversætte disse gamle skotske digte til dansk. Derom skriver han følgende: *"Fra Efteraaret 1803 til 1807 opholdt B. sig, paa nogle Sommerrejser nær, i Hovedstaden, mest i Selskab med de Døde – de nemlig, som bestandig gaae igjen paa Jorden, og som i Kjøbenhavn særdeles og i Mængde spøge bag Slottet og paa Rundekirkens Loft. Han lagde sig især efter de levende Sprog, Historien, Geographien og – Poesien (det var i denne Periode, at han oversatte sin Ossian). Til at holde Lærere – naar de skulde due noget – i Sprogene, havde han ikke Evne. Han tog det derfor paa en anden Maneer: Alle de Ord og fremmede Talemaader, han ikke forstod, dem skrev han under Læsningen ud den ene Dag, for den anden at slaae dem op i Lexica – paa de offentlige Bibliotheker; thi saadanne Bøger vare ham og for dyre. Den eneste Underviisning, – men den var ham og meget nyttig – bestod deri: at han gav en Mariner, en indfødt Londoner, The og Aftensmad for at snakke med sig. Og blev B. saa færdig i Udtalen, at fleer end een Engellænder har antaget ham for Landsmand."*

Første bind af Ossian udkom 12. juni 1807 på Reitz' Forlag, der lå på hjørnet af Store Strandstræde og Kongens Nytorv, og vi må formode, at anden del har ligget færdig hos bogtrykkeren. Blichers bopæl nedbrændte ved bombardementet, og han mistede herved alle sine ejendele inklusive en tragedie *Fostbrødrene* i fem akter. Trykkeriet må være blevet skånet, men på grund af bombardementet udkom anden del af *Ossian* først i januar 1809.

Men nu var det Livskorpset det gjaldt. Blicher fortæller at man fik tildelt vagttjeneste (fra den 20. august til 8. september) og han noterer *"I 1807 stod B. selv som Mariner* (Saaledes tituleredes 8de Compagnie af Studenterchoret, Bl.s note)"*.

Englænderne havde omringet byen og opstillet det raketskyts, der i dagene fra den 2. til den 5. september lagde store dele af byen i ruiner. Der var en del udfald fra byen forinden, men Blicher fortæller ikke, om han har været med, men blot at han havde vagttjeneste. Gennem de mange optegnelser, der findes, ved man at syvende og ottende kompagni var på vagt på voldene nær Kastellet, altså med en glimrende udsigt til byen. Blicher skriver: *"...og saae paa Kjøbenhavns Bombardement; men da denne, den kostbareste af alle Illuminationer, var forbi, og da hans Smule Linned, øvrige Klæder og Bøger imidlertid brændte (med Lille-Kannikestræde), og hans Timeinformationer ophørte, saae han sig nødsaget til at forlade den mishandlede Hovedstad, og søge dagligt Brød hos sin Fader i Randlev"*.

Han fortæller et andet sted: *"Under Kjøbenhavns Belejring var Diæten uordentlig, Søvnen urolig og afbrudt. Da Bombardementet begyndte, havde han just lavet sig til, i Sengen at tage sig Oprejsning; men han maatte nu Kl. 8 om Aftenen i Gevær og paa Volden. Efter her i over 7 Timer at have betragtet Bomber og Raketter og deres frygtelige Virkninger, kunde han ikke længer modstaae Søvnighedens Indvirkning, og bad derfor sin Captajn om Tilladelse at maatte sætte sig tilhvile ved et Træ. Her sov han nu i mere end tre Timer, saa sødelig som, efter et gammelt Mundheld, i sin Moders Dragkiste."*

Som alle andre studenter fra provinsen forlod han København. Han skriver: *"Da der efter Bombardementet 1807 blev sluttet Vaabenstilstand, indtil vore brittiske Venner kunde faae Holmen og Havnen ryddede, tog B., som saa mange andre, Rejse-pas paa det engelske Expeditions-Contoir, og rejste til Corsøer, i den Forventning, at man uden Hindring kunde komme over Store Belt."*

Blicher viser sig her som en virkelig organisator og fortæller en utrolig historie om sin omgang med engelskmændene, men den falder uden for denne histories rammer, og over bæltet kom de heller ikke, men måske er det værd at indsætte Blichers afslutningsreplik, inden han efter et stykke tid kom med en smukke fra København mod Jylland. En dag møder han nemlig i Københavns havn tre matroser og så får vi følgende historie: *"Ved nærmere Forespørgsel gav det sig: at denne Matros var en Ir-lænder og Catholik, den anden en Scotlænder og Presbyterianer, og den tredie En-*

gelskmand og Anglikaner. Den sidste - Prisemester paa Jagten - en Jernmand, noget over Middelalderen, tildrog sig især B.s Opmærksomhed. En Samtale var snart indledet, og denne djærve "english Tar" fortalte, med sammenslyngede Arme, og et Aasyn, ligesaa stereotypisk som et Kakkellovnsfjæs, baade et og andet af hans stærkt bevægede Liv; blandt andet: at han hin Anden April havde været med paa Nelsons Admiralskib, havde været tilstæde, da hans Flagcaptain (han hedde vistnok Thompson, og faldt i Slaget) gjorde "the ever to be lamented noble Tar" opmærksom paa, at Overadmiralen Parker, der laae med en Division længere mod Østen, havde hejset Signal, for at betyde Nelson, at han ikke maatte indlade sig i Bataille. "Jeg kan ikke see det," svarede Nelson med Kikkerten for det blinde Øje, og vendte Ryggen til. "Ejler De vil ikke see det," sagde Thompson, og lod Blodflaget hejse."

Hvem har ellers fortalt denne historie ud over Blicher? Sikkert mange, for Blicher får først sin version ud i *Selvbiografien* i 1840, og måske lyver han og bruger blot lejligheden til at lancere historien som sin egen, for god er den jo og den dag i dag kendt af næsten hvert skolebarn, det der med "kikkerten for det blinde øje!!"

Bernhard Severin Ingemann

Bernhard var fra naturens side ikke nogen helt. Han blev født i 1789 og oplevede nogle meget lykkelige år på Falster, hvor hans far var præst indtil sin død ved årsskiftet 1799-1800. I de følgende år levede Ingemann i Slagelse, hvor han gik på Latinskolen, den latinske skole, der senere skulle blive så berømt pga. H.C. Andersens skolegang mere end 20 år efter. Ingemann afsluttede latinskolen i Slagelse i efteråret 1806 for at bosætte sig i København, tage studentereksamen og lade sig indskrive på universitetet, hvor han afviklede de nødvendige filologiske prøver.

Ligeså naturligt det var for Blicher at tage bøssen i hånden som dygtig jæger, ligeså ejendommeligt har det været for den unge blide, lille og spinkle Ingemann at lade sig udruste med gevær. I senere erindringer siger han, at han ikke gik på jagt og ikke gerne affyrede et gevær, men nu gjaldt det fædrelandets ære, og så måtte den 18-årige Ingemann også med, så han meldte sig til Prinsens Livkorps sammen med sine tidligere legekammerater fra Falster, Blichers fætter Hans Jakob Blicher og Blichers elev fra Falster, Laurits Foss. Han og Hans Jacob blev tilknyttet 1. kompagni og fik tjeneste på Nørrevold, hvorimod Laurits Foss blev tilknyttet 5. kompagni.

Ingemann har givet enkelte glimt fra tiden i sine erindringer, men samtidig stammer en del af oplysningerne fra historikeren og litteraten Frederik Barfod, hvem Ingemann senere i livet fortalte om sine oplevelser.

Den 2. september blev der slået generalmarch og bombardementet begyndte kl. 7½ om aftenen. En historie fortæller, at da han drog af sted fra sit logi med geværet over skulderen, sagde en gammel kone med medynk i stemmen "Herregud! Skal han også med".

Vi ved at der ikke faldt mange bomber på volden, men Ingemann oplevede, at der sprang en bombe, som dræbte to studenter. Der fortælles, at han for første og sidste gang blev opflammet af krigens mordlyst. Han ønskede, at englænderne ville storme, så han rigtig kunne bore sin bajonet i fjenden. Men modet sank hos ham, da han om morgenen så de døde. Da han søvrig og mat kom hjem til sin bolig på Skidentorv (Krystalgade) og begyndte at gå op ad trappen til sin bolig, sprang en matrosdreng forbi og råbte til ham: "Hele Huset er gået ud min Herre". Ingemann stod over for en rygende ruinhob. Ligesom Blicher mistede han sine ejendele og dermed også alt det, han havde digtet indtil dette tidspunkt. Han gik nu hen på Gammel Strand og fandt her ly i en kælder. Næste dag fulgte han flygtningestrømmen over til Christianshavn og fik logi i en rullestue. Da han vågnede, hørte han et udråb fra gaden, at nu var Frue Kirke faldet.

Ingemann følte sig i nogen grad digterisk vækket af denne batalje, men det varede ikke længe inden han vendte denne onde verden ryggen og opslugtes af personlige sorger på grund af fire brødres og moderens død. En række nationale digte og sange

skrevet senere i livet kan dog så afgjort være inspireret af oplevelserne i forbindelse med bombardementet. I *Tilbageblik* siger han *"Mit indre Livs Historie fra mit 18de Aar har jeg for en stor del nedlagt i min Poesi. Alt hvad jeg før dette Aar i mit Liv havde skrevet blev tilintetgjort i Kjøbenhavns Bombardement 1807; men det var alt sammen kun ufuldendte Barndoms-Poesier og umodne Fostre af en Konstdrift, hvis første Ytringer falde sammen med min Bevidsthed om en stærk og levende Følelse."*

Carsten Hauch

En tredje digter i koret, Carsten Hauch, var også med i bataljen. Han kom til Danmark i 1806 efter at have tilbragt sin første ungdom i Norge. Her blev han født den 12. maj 1790. I sin levnedsbog *Minder fra min Barndom og Ungdom* fortæller han bredt favnende om sine mange oplevelser i Bergen, hvor faderen var stiftsamtmand, og om skolegangen i København og de første ungdomsår, hvor han bl.a. blev meget yndet af Oehlschläger. Disse erindringer er altså en god kilde til skildringen af livet i hovedstaden i årene efter 1806. Carsten Hauch skulle nu tage sin studentereksamen og derefter studere på universitetet. Allerede i skoleårene var han kendt for at være noget af en vovehals, og dette forklarer de situationer, han udsatte sig selv for under Københavns Bombardement.

Han fortæller om den tilstand København og dens borgere var hensat i ved tanken om englændernes opmarch omkring byen. Han bemærker at Kronprinsen var på et kort besøg, men at han derpå forlod byen igen med en stor stab adjutanter. Byen henlå så i halv forsvarsløs tilstand. Da studenterkorpset blev oprettet med hans farbror Hofmarskallen som leder af korpset søgte Hauch at komme med her. Hans voksne broder blev med det samme udnævnt som løjtnant. Men Hauch fik ikke lov, for han var kun 16 år gammel og ikke akademisk borger. Han søgte dispensation hos konsistorium for at komme med, men fik nej. Men så fandt han på råd. I stedet meldte han sig i Livjægercorpset, hvor der ikke blev spurgt om alder, og med sin faders noget bekymrede tilladelse. Han begyndte nu på eksercitsen på eksercerskolen, men indrømmer at han aldrig blev nogen god skytte. Der var for kort tid til at lære det.

Han var ikke med i de første udfald, men deltog derimod ved det store udfald fra Classens Have. Han fortæller: *"Vi rykkede ud i største Stilhed om Morgenen i Daggrø. Skydningen begyndte paa venstre Fløi, jeg stod paa høire. Vi havde formeret Kjæde ved en lang Grøft, ved hvilken stod flere Træer. Uden Tvivl var Skydningen begyndt for tidlig, og den Plan at overraske Fjenden mislykkedes. Jeg saae Bygninger brænde paa flere Kanter. Jeg hørte ogsaa underlig Piben af Kuglerne, naar de sloge ned i Græsset, og der kom uden tvivl mange Kugler; thi Græsset var bestandig i Bevægelse. To Livjægere bleve saarede i Nærheden af mig, jeg saae dem bringes bort, badede i deres Blod. Der faldt mange Skud, men vi rykkede ikke frem, i det mindste ikke paa vor Fløi. Kort efter sagde man, at Fjenden kjørte Kanoner op, og at man kunde see store Grene falde af Træerne. Til samme Tid lød Signalet til at retirere. Vi trak os tilbage til en Linie af Infanteri, der aabnede sine Rækker for os. Efter en hurtig Tilbage-marsch, hvori de andre Tropper, der under Kampen havde staaet bag ved os fulgte med, og tildeels blandede sig mellem vore Rækker fandt vi endelig Beskyttelse bag vore Fæstningsvolde. Da jeg siden gik hjem, blev jeg standset af flere Mennesker, der vilde vide Besked om Kampens Resultater. Jeg kunde Intet sige derom; thi jeg vidste kun, hvad der var foregaaet i min Nærhed, og neppe det engang; thi Krudtrøgen hindrede mig tildeels i at see det."*

Bagefter beklager Hauch at udfaldet, trods avisernes ros, desværre ikke havde haft nogen stor effekt. Kun de såkaldte ridende Herregårdsskytter havde haft held til at gøre en god indsats. Han skildrer også biskop Balle som en venlig gammel mand, endnu bærende paryk, med et meget gammeldags væsen, vandrende rundt mellem soldaterne og velsignende og trøstende dem. Derved gjorde han stort indtryk på "os, skjøndt de fleste af os vel ikke var synderlig fromme eller rettroende".

De to første bombardementsnætter oplever Hauch og korpset fra volden ved Østerport, og han beskriver bomberne og brandraketternes nedslag over byen. Den 3. nat beskriver Hauch som meget eventyrlig. Korpset havde nemlig vagt på Tømmerpladsen, et sted, hvor man frygtede at stormen på byen skulle sættes ind. Hauch fortæller, at afdelingens kommanderende officer spurgte om der var nogen, som frivillig ville melde sig til at udforske fjendens rækker. Alle meldte sig og Hauch blev også udtaget, og der følger nu en spændende beretning om denne rekognoscering, der heldigvis endte godt. Resultatet var at man kunne meddele, at der ikke blev nogen storm fra denne kant. Hauch skriver: *"Det var i denne nat da Frue Kirke brændte, vi saa det høie Taarn omspændt af Flamme"*.

Hauchs vovelige deltagelse fremkaldte et raserianfald hos faderen, hvor Hauch snarere havde troet at han ville blive rost for sit mod. Og han fik besked på, at han ville blive spærret inde i kælderen næste gang Livjægerne rykkede ud. Hauch måtte blive i korpset i adskillige uger indtil englænderne havde forladt byen, hvorpå han kunne fortsætte sine studentereksamensforberedelser.

Det mod, som Hauch præsterede her, blev senere omtalt mange gange som noget enestående hos ham, et mod som sammen med den øvrige ungdoms indsats under bombardementet omtaltes som et vigtigt element i forvaret.

Adam Oehlenschläger

Hvor befandt de andre unge digtere sig som egnede sig til at indtræde i Kronprinsens Livkorps?

Den berømteste af dem, Adam Oehlenschläger, var på sin store udenlandsrejse efter debuten med *Digte 1803*. Hjemme havde han efterladt sin unge kæreste Christiane Heger.

I forbindelse med slaget på Rheden 1801 havde han meldt sig til Livkorpset efter at have overværet slaget fra Søakademiets tag, og han avancerede hurtigt til underofficer. Han skrev en række krigssange og indleverede et teaterstykke til Det Kongelige Teater med titlen *Anden April 1801*. Det blev afvist af ledelsen, men trykt året efter.

Nu var han fraværende og med en god undskyldning, for han opholdt sig i Paris. Her hørte han fra en ven rygtet *"Kjøbenhavn er taget af Englænderne!"* Det traf ham som et lyn, for rygtet omfattede også at Frederiksberg slot, hvor hans far boede, var brændt og alle studenter dræbt i et udfald fra København. Han skriver straks hjem til sin kæreste Christiane for at høre nyt og siger bl.a. i brevet: *"Vistnok har jeg ikke været i Kjøbenhavn og deelt Faren og Skrækken med Eder, men min Qual og Ulyksalighed har ikke været mindre"*. Han fortæller videre, at man i Frankrig længe havde vidst at englænderne gik efter at tage den danske flåde. Han fortæller også om den festivitas, der foregår i Paris, det er slet ikke til at mærke at franskmændene er midt i en stor krig. Teatre og fester fortsætter uhindret, og rejsende som Oehlenschläger kan frit leve i dette kunstens centrum. Vi ved, at han modtog de første udførligere efterretninger gennem digteren Jens Baggesen, der opholdt sig i Frankrig og med hvem han havde genoptaget det gamle ellers brudte venskab. Baggesen sendte Oehlenschläger en afskrift af et brev, der var kommet fra søsteren Sophie, A.C. Ørsteds kone, som Baggesen sværmede for. Brevet er dateret Christianshavn den 12. september 1807 og lyder saaledes:

"Vi er Alle lykkeligen reddede, og befinde os ret vel. Den første Nat, da Kjøbenhavn blev bombarderet, tilbragte vi paa Vestergade i vore Værelser i den største Livsfare; der regnede Bomber, og rundt omkring sloge de ned; der brændte adskillige Gaarde i Nærheden af vor Bopæl, men den gode Gud bevarede os. Dagen efter forlode vi Huset, og flyttede herud paa Christianshavn. Den paafølgende Nat var Angrebet endnu stærkere, og varede til anden Dags Middag. Der sloge da ogsaa Bomber ned i vort Logie paa Vestergade, og i det Værelse, hvori vi havde opholdt os, og som vi havde søgt at sikkre, ved at lade lægge paa Loftet en Alen høit Hestegjødning blev Loftet

knust, og Vinduerne slagne ud; vare vi blevne, vare vi blevne lemlæstede eller dræbte. Tredie Nat var Bombardementet uendelig meget stærkere, og da brændte Frue Kirke, Tømmerpladsen og en stor Deel af Byen. Nu blev der sagt, at man ei længer var sikker paa Christianshavn, og vi flygtede da, som vi stode, ud paa Amager; thi nu vilde. Fienden sigte efter Christianshavns Kirker og Laboratoriet; paa Amager tilbragte vi en gyselig Nat, og ventede paa den kommende Morgen med angstfuld Forventning - den kom, og med den den fortvivlede Fred. O, du gode Gud! Hvad det er og bliver for en evig Jammer!

Min Fader lever vel midt iblandt Fjenden, som har et Slags Hovedquarteer paa Frederiksberg Slot. Jeg saae ham igaar for første Gang siden den 16de August..." Der følger også en hilsen til broderen Adam som Baggesen skal hilse 1000 gange og fortælle, hvor glad Sophie er for at de to digtere (Baggesen og Oehlschläger) igen er blevet enige. Baggesen selv skriver også nogle ord til Oehlschläger om situationen, som forener danske i udlandet.

Denne meget intense beretning beskriver glimrende, hvor udsat civilbefolkningen i København var under bombardementet.

Nicolaj Frederik Severin Grundtvig

Den sidste digter i koret Nicolaj Frederik Severin Grundtvig var også fraværende under bombardementet. Han opholdt sig på herregården Egeløkke på Langeland, hvor han var huslærer. Da godsejeren C.F. de Steensen Leth fra Egeløkke var kaptajn for landeværnet, blev Grundtvig bedt om at være en slags feltpræst. På Langeland traf Grundtvig den jævnaldrende løjtnant Peter Willemoes, der havde opnået stor berømmelse i forbindelse med Slaget på Rheden og nu deltog som en slags øverstkommanderende i forbindelse med overførslen af den danske hær til Sjælland over Lolland. De to blev gode venner, helten og balkavaleren Willemoes og den unge generte kandidat, der ofte var bedrøvet på grund af den umulige kærlighed til Constance Leth. Stående i en krog betragtede hans hvordan dansen gik på de langelandske herregårdes bonede gulve og "*alle fagre pigers ven*" svingede damerne.

På Grundtvig, hvis sjæl var påvirket af indre kampe, havde ulykkerne gjort et uudslætteligt indtryk, men samtidig oprørte det letsindige herregårdsliv med baller og fester ham. Han syntes ikke, at man i en sådan alvorlig stund for Danmark kunne feste. Det var et emne, som han snart tog fat på, idet han oprørt over maskeraderne og festerne såvel på Langeland som i København, hvor man dansede "*paa Bredden af Dannemarks Grav*", skrev et stort digt *Maskeradballet i Danmark, 1808*. Det er et varsel om Fædrelandets undergang. Midt under festen træder Danmark som en døende olding ind i salen, og forgæves maner han sine døtre og sønner til at slutte festlighederne. Han dør, lægges på bålet, salen går op i flammer og de dansende farer til Hel. Digtet vandt dog ikke stor udbredelse.

Der fulgte en ulykkelig tid efter dette bombardement. Det danske lineskib Prins Christian² kom i kamp med englænderne ved Sjællands Odde. Blandt de døde var Peter Willemoes. Grundtvig satte både skibet, dets besætning og Willemoes selv et smukt minde. På Oddens kirkegård rejstes en mindesten med den berømte tekst:

"De snekker mødtes i kvæld på hav og luften begyndte at gløde.

De leged alt over den åbne grav og bølgerne gjordes så røde..."

Om Willemoes skrev Grundtvig digtet:

*"Kommer hid I piger små,
strengen vil jeg røre,
tårer skal i øjet stå,
når min sang I høre."*

Sangen fik senere melodi af C.E.F. Weyse. Karl Clausen har i sin bog *Dansk Folkesang* betegnet den 17. oktober 1838 som den danske folkesangs fødselsdag, hvor Wille-

² et af de skibe der ikke blevet taget af englænderne, da det lå i Oslo

moessangen blev sunget ved Grundtvigs første folkelige foredrag i det, der blev til foreningen Danske Samfund. Det er dog nok en lidt overdreven påstand og måske også en københavnsk betragtning. Dog kan man sige, at Willemoes har bidraget til Grundtvigs popularitet hos det almindelige folk på grund af de to digte, der slog så godt an hos tilhørerne.

Det ville være forkert i forbindelse med begivenhederne omkring 1801 og 1807 at glemme Det Kongelige Teater og dets kunstnere. Nogle af disse deltog i forsvaret af København.

Især må man nævne sangeren, komponisten og skuespilleren Du Puy, der fra 1801 slog sine folder i København og i de kommende år blev dem mest yndede kunstner ved teatret, bl.a. i titelrollen i Mozarts opera *Don Juan*. Han trådte ind i Livjægerkorpset, hvor han vandt sig mange venner. Ved begivenhederne i 1807 var han med i udfaldet ved Classens Have og ved andre udfald. Han havde svoret at skyde den første englænder, der satte sin fod på byens grund, og det kom nok også til at passe, hvis man skal tro de gamle historier. Han avancerede til officer og måtte derfor stoppe sin optræden som sanger. Året efter flygtede han tilbage til Sverige efter en affære med den danske prinsesse Charlotte Frederikke.

En anden kunstner "*der ved sin patriotiske Iver var blevet hele Folkets Yndling*" var skuespiller og sanger Lars Knudsen. Han fik titlen "*Fædrelandets frivillige Sanger*". Fra 1801 og til sin død samlede han ved sine arrangementer over hele landet og i Norge mere end 250.000 rigsdaler ind til ofrene for krigens ulykker, ikke mindst de danske matroser, der efter 1807 sad fængslet i London. Han døde pludselig i 1815 og fik efter sigende den mest storslåede begravelse, der nogensinde er givet en scenisk kunstner. Nogle af de frikøbte matroser, iklædt de gamle gule lasede trøjer fra det engelske fængsel, bar hans kiste. Knudsen havde også ved mange tidligere lejligheder ydet en stor indsats f.eks. ved Christiansborgs brand og ved Københavns brand året efter. Ingemann kaldte ham i et digt "*Sorgens brave Fjende*" en hentydning til skuespillerens gode humør.

Hvad der kom efter...

Der er allerede anført nogle af de ting, der efterfulgte hændelserne i 1807. Også Blicher bidrog, men dog noget senere, med et stort digt om Prins Christians kamp, der blev meget populært i tiden. Det indledes med ordene:

"Ved Christianssand
der lå den sidste orlovsmand
af Danmarks stolte flåde..."

Blicher fik sin eksamen to år efter og forlod så København, men resten af livet blev han ved med at vende tilbage til de to store Københavnerbegivenheder og brugte ungdommens historier. Bl.a. får vi en redegørelse for de københavnske maskerader, som arrangeredes af fuldmægtig Chr. Bjørn i Hofteatret (dem der forargede Grundtvig), og han fortæller om Klubben på Gammel Strand og historierne finder vi i novellerne, f.eks. i *Maskeraden* og i *Himmelbjerget*. Man har et fint offentliggjort brev liggende (nyerhvervet af KB), hvor Blicher mindes Gammel Strand og de glade ungdomsdage sammen med en studiekammerat, pastor Lakjier i Sværdborg.

På Himmelbjerget ved Folkefesten i 1841 finder han lejlighed til at hædre to af heltene fra Københavns belejring, kromanden Hammer og hans 14-årige søn, der var med Herregårdsskytterne i deres udfald mod englænderne. Det er sønnen, district-commisair Hammer, der møder frem på bjerget og Blicher havde i den anledning skrevet en vise, som han fremsagde, et af hans moderne bautastensdigte: "De Bønder de sidde saa tykt over Bord".

Et andet navn presser sig på her. I 1839, hvor tre brødre ved navn Quistgaard deltog i landsindsamlingen til den forarmede digter i Spentrup og forærede ham et smukt sølvkar (befinder sig i dag på Frederiksborg Slot), skriver Blicher følgende i si-

ne erindringer 1840: *"Sønner af hiin Qvistgaard, der 1807 ved Kjøge – saagodtsom ene – med sit Blod beseglede Danmarks Ære, hædrede Heltens Drapasanger ved en Gave, hvis Lige knap nogen Romantikers Phantasie endnu har skjænket nogen Minnesanger eller Troubadour"*. Det omtalte Drapa udgav Blicher første gang i *Jyllandsrejse i sex Døgn* og genoptrykte det senere i *Bautastene* i 1823. Det har førstelinien *"Som naar et Skib paa Vigens stille Vande"*.

I Randers Avis indrykkede Blicher et smukt digt *Til mine velgørere* efter at indsamlingen var afsluttet og han fik her lejlighed til igen at nævne sønnerne af *"hin helt"*. Slaget ved Køge og udfaldet mod englænderne var jo blot to af de mange begivenheder, der fandt sted.

I Ingemanns tilfælde ved vi, at disse begivenheder i årene 1801 til 07 nedfældede sig dybt i hans sind og aldrig gik ham af glemme. Årene indtil 1810 var meget hårde ved ham på grund af de mange dødsfald i hans nærmeste familie.

Grundtvig kom til København marts 1808, hvor byen stadig lå i ruiner. Han færdiggjorde nu en række værker om den nordiske mytologi og asalæren. Han var vel så optaget af disse emner, at det først blev meget senere, at begivenhederne satte sig spor i hans store sangdigtning.

Da Oehlschläger vendte hjem, var København stadig en fattig stad med mange ruiner. Der gik mange år inden byen rejste sig efter Statsbankerotten 1813, og mange købmænd gik fallit. Den nyudnævnte professor måtte sammen med sine digterkolleger gennemleve to tiår, der som tidligere nævnt blev de fattigste i Danmarkshistorien, og hvor korrupsionen trivedes. Men i dette samfund skabtes og offentliggjordes en række kunstværker inden for litteratur, musik og teater, som eftertiden har beundret og sat pris på lige siden.

Vore soldaterdigtere blev kunstnere.

Litt.: bl.a. Ingemanns Erindringer, Blichers Selvbiografi, Hauchs erindringer, P. Hansen: Dansk Litteraturhistorie, P. Hansen Den danske Skueplads, Vilhelm Østergaard: Ill. Dansk Litteraturhistorie. Karl Clausen: Dansk Folkesang, en række Blicherbiografier, tidsskrifter med artikler og breve fra samtiden.

CV: Erik Harbo, operasanger på Det Kongelige Teater fra 1966 til 2000. Operainstruktør 1993-97
Indspillet 9 solo-cd/lp. / 7 opera-cd m.m. Koncerter i indland og udland.

Litterære studier efter lærereksamen med speciale i litteratur.

Formand for Blicher-Selskabet siden 1989. Udgivet *Steen Steensen Blicher og Himmelbjerget* 1999

Redigeret og udgivet bøger, videoer, kassettebånd og cd'er for Blicher-Selskabet siden 1989.

Senest i 2006 *Blicher-Blicher* på Gyldendal og *Der Himmelberg* på Libelle. Redigeret *Blichernoter* siden 1994 (3 årlige udgaver).

Skrevet kronikker og artikler i aviser og tidsskrifter om litterære og musikalske emner.

Holdt foredrag om litterære og musikalske emner siden 1975.

Formand for Udgiverselskabet Hegermann-Lindencrone, der siden 1998 har udgivet 18 cd'er med uddrag og hele forestillinger fra Det Kongelige Teaters repertoire fra 1948. I denne forbindelse skrevet artikler og tekster i booklets om det udgivne repertoire.